

Є.С. Гоголь

*студ. I курсу магістратури
спеціальність «Право»*

Науковий керівник: к.ю.н., доц. В. В. Валах

АЛІМЕНТНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА

Виховуючи дітей, батьки виховують майбутню історію нашої країни. Від того, як налагоджені різноманітні взаємовідносини усередині родини, залежить нормальний розвиток дитини як члена суспільства в майбутньому. Не останнє місце на шляху до досягнення цього завдання займає інститут аліментних правовідносин, що й пояснює той факт, що законодавець приділяє значну увагу його правовому регулюванню.

Відповідно до Міжнародної конвенції «Про права дитини» держави-учасниці зобов'язуються забезпечити дитині такий захист та піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї законом і з цією метою вживають всіх відповідних законодавчих та адміністративних заходів [1, ст. 3].

Відповідно до ст. 180 Сімейного кодексу України батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття [2, ст. 180].

Проте вони далеко не завжди сумлінно ставляться до виконання цього обов'язку, порушуючи тим самим право дитини на отримання належного рівня життя. За статистичними даними Міністерства юстиції України зараз на виконанні знаходяться понад 600 тисяч виконавчих проваджень.

У зв'язку з цим у 2018 р. набрав чинності Закон «Про посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів», який значно посилив відповідальність батьків, які дозволяють собі ухилятися від сплати аліментів, та запровадив прогресивні нововведення щодо притягнення їх до відповідальності [3]. Цим законом передбачено внесення змін до низки законодавчих актів, і головні з них полягають в наступному.

По-перше, законодавець підвищив розмір обов'язкової виплати, яка на даний час не може бути меншою ніж 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку (тоді як раніше ця цифра була майже вдвічі нижчою та становила 30%). Більше того, законо-

давець вирішив при розрахунку розміру аліментів брати до уваги наявність у платника аліментів будь-якого нерухомого майна та інших джерел доходу [2, ст. 182].

По-друге, значно посилилася адміністративна відповідальність, до якої будуть притягати боржників, які мають заборгованість по сплаті аліментів понад 6 місяців. За новим законом до них можуть застосовуватися покарання у вигляді встановлення тимчасового обмеження у праві виїзду за кордон, обмеження у праві керування транспортними засобами, обмеження права користуватися мисливською, вогнепальною чи пневматичною зброєю, обмеження в праві на полювання, а також суспільно корисні роботи [4, ст. 71].

Що стосується тимчасового обмеження в праві на керування транспортним засобом, то слід окремо зазначити, що від застосування даного засобу впливу можуть бути звільнені лише особи, для яких водіння є основним засобом існування, якщо боржник є інвалідом, використовує транспортний засіб у зв'язку з інвалідністю, або має на утриманні інвалідів I або II групи, чи дитину з інвалідністю, а також у випадку проходження ним військової служби [4, ст. 71].

На мою думку, найбільш цікавим видом покарань у вищевикладеному переліку можна вважати суспільно корисні роботи, адже вони є єдиним ефективним видом впливу на боржника, у власності якого нічого немає, адже позбавлення права керувати транспортним засобом або заборона користуватися зброєю не викличе у нього жодної реакції.

Відповідно до нового закону суспільно корисні роботи можуть призначати на строк від ста двадцяти до двохсот сорока годин [5, ст. 183 (1)]. Їх особливістю є те, що вони, на відміну від громадських, є оплатними. Кошти, які будуть зароблені боржником при виконанні цих робіт, будуть перераховуватись органу державної виконавчої служби чи приватному виконавцю для погашення заборгованості по аліментним зобов'язанням. На випадок, якщо боржник ухиляється від виконання соціальних робіт, то в законі передбачено, що за рішенням суду вони можуть бути замінені на адміністративний арешт.

Не можна оминати увагою новий порядок отримання дозволу щодо виїзду дитини за кордон, який запровадив закон 2018 р. Відтепер той з батьків, з ким проживає дитина, може самостійно вирішувати питання щодо тимчасового виїзду дитини за межі України

за наявності довідки, виданої органом державної виконавчої служби, про наявність заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за шість місяців [2, ст. 157].

Цікавим нововведенням також став запроваджений Міністерством юстиції Реєстр боржників аліментів. До нього будуть відносити боржників, відносно яких відкрито провадження по несплаті аліментів строком понад три місяці. Реєстр міститиме інформацію про персональні дані боржника, за якими його можливо буде ідентифікувати.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що новий закон, звісно, можна вважати великим кроком уперед на шляху до ефективного правового врегулювання порядку стягнення заборгованості зі сплати аліментів, проте, на мою думку, він не позбавлений недоліків.

Я вважаю, що законодавець не врахував той факт, що не всі батьки розуміють, що сенсом виплат на дитину має стати розуміння необхідності її забезпечити, а не покарати когось за розлучення. Тобто не враховано те, що один з батьків може зловживати своїм правом на утримання аліментів. Мається на увазі такі випадки, коли один з батьків отримував гроші на забезпечення дитини неофіційно, проте звернувся до виконавчої служби у зв'язку з виникненням заборгованості. Також не передбачено жодної відповідальності для того з батьків, хто проживає з дитиною, коли він чинить перешкоди у спілкуванні, не дивлячись на повне виконання другим з батьків свого обов'язку по утриманню дитини.

Тому, як на мене, робити припущення щодо майбутньої ефективності даних законодавчих нововведень ще зарано, адже потрібно трохи часу, аби були налагоджені відповідні правові механізми, які необхідні для їх реалізації. Головне завдання, яке стоїть перед законодавцем на даний час, – це створення в Україні такої законодавчої бази, щоб при зверненні до державних органів, люди були впевнені, що їм допоможуть.

Список використаної літератури

1. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс]: Міжнародний документ від 20.11.1989 із змін. внес. згідно із законами України : за станом на 20.11.2014. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_021. – Назва з екрана.
2. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 10.01.2002 із змін. внес. згідно із законами України: за станом на

- 06.02.2018. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>. – Назва з екрана.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів[Електронний ресурс]: Закон України від 07.12.2017. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2234-19>. – Назва з екрана.
  4. Про виконавче провадження [Електронний ресурс]: Закон України від 02.06.2016 із змін, внес. згідно з законами України: за станом на 06.02.2018. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1404-19/para3#n3>. – Назва з екрана.
  5. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]: Закон України від 07.12.1984 із змін, внес. згідно з законами України: за станом на 06.02.2018. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. – Назва з екрана.

О. О. Зінченко

студ. IV курсу,

спеціальність «Право»

Науковий керівник: к.ю.н., проф. Л. М. Токарчук

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ ЗА НОВИМ ЦИВІЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

У ст. 55 Конституції України закріплено, що кожна людина має невід'ємне право на судовий захист [1]. Разом з тим, сьогодні серед науковців все частіше обговорюється питання: де закінчується реалізація права і починається зловживання ним?

У новій редакції цивільного процесуального кодексу України у ст. 44 законодавець закріплює перелік підстав, що мають форму дії та можуть вважатися зловживанням цивільними правами, а саме:

1) подання скарги на судові рішення, яке не підлягає оскарженню, не є чинним або дія якого закінчилася (вичерпана), подання клопотання (заяви) для вирішення питання, яке вже вирішено судом, за відсутності інших підстав або нових обставин, заявлення завідомо безпідставного відводу або вчинення інших аналогічних дій, що спрямовані на безпідставне затягування чи перешкоджання розгляду справи чи виконання судового рішення [2];

2) подання декількох тотожних позовів до одного й того самого відповідача (відповідачів), або подання декількох позовів з ана-